

Öğrenci A:

Benim açımdan Braudel'in Akdeniz'i ve Bloch'un su değirmenleri ile ilgili yazılarının asıl meselesi tarihçilerin doğal çevreyi toplumların yapısını ve teknolojilerin yayılmasını kullanıp kullanamayacağı veya nasıl kullanacağı hakkındadır. Bir seviyede bunlar empirik sorulardır. Mevsimler, hava değişimleri Akdeniz'deki ticaret ve savaş ritmlerini etkiledi mi? (Braudel, One.IV.2) 'Doğanın aşırılıkları,' akıntı ve nehirlerin varlığı veya yokluğu ve mevsimsel seller/taşmalar su değirmenlerinin yayılmasını hangi ölçüde etkiledi? (Bloch, 148-149) Ancak bunlar aynı zamanda çevreyi ve sosyal/ekonomik tarihi nasıl en iyi şekilde entegre etmek gerektiğine dair de metodolojik sorulardır. Öyle sorulardır ki, en azından bu iki okumadan öyle anlaşılıyor, Bloch ve Braudel bunlara biraz farklı cevaplar veriyor. Aşağıdaki paragraflar onların cevapların ne olduğunu anlama çabalarımın bir taslağıdır.

Bloch ve Braudel her ikisi de doğal çevrenin uzun vadede (*longue durée*) tarihsel yapıyı etkilediğini ancak kısa süreçlerde genellikle sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler tarafından kapsandığını düşünüyorlar. Mesela Bloch'un yazısının başlarında su değirmenleri tartışmasında bu teknolojinin dünyanın birçok bölgesinde yavaş yaygınlaşmasında nehir ve akıntılarının olmamasını 'önemli ve ana' etken olarak görüyor. (p. 148). Fakat yazının odak noktası neredeyse tamamıyla su değirmenlerine uygun olan Fransa'nın kırsal bölgesi üzerinde kuruyor. Ve yazının sonucunun açıklayıcı ağırlığı da çevresel faktörler değil 'iki kısıtlayıcı [sosyo-ekonomik] güç' oluşturuyor: köylülerin geleneksel öğütme metodlarına inatçı bağılılıkları, ve işgücü eksikliği sebebiyle feodal beylerin su değirmenlerini kurmaları ve el değirmeni kullanımına kısıtlama getirmeleri (p. 160). Bloch'un buradaki amacı sosyal faktörler kullanarak teknolojinin nasıl da belli bir çevrenin elverişli olmasına rağmen daha yavaş ilerlemesini açıklamak olduğu anlaşılıyor.

Braudel'in yaklaşımını anlamak ise hem Akdeniz'in uzunluğu ve detaylı olması ve hem de kitabın ayrıldığı farklı bölümler dolayısıyla benim için biraz daha güç oldu. Ama mevsimleri anlatan bölümün sonuna doğru bir pasaj var ki cevabı veriyor (One.IV.2). "Determinizm (belirlenimci) ve iktisadi hayat," paragraf, gözden geçirilmiş baskıya Akdeniz'deki ticaret, savaş ve hükümetlerin mevsimlerle değiştiğini gösteren bölümün geri kalan kısmının belirlenimci havasını dengelemek için eklenmiş gibi. Braudel bölümü çevresel belirleyicilik ile insan unsuru/edimi arasında bir orta yol bulmaya çalışarak sonlandırıyor: "[İ]nsan hayatı çevrenin buyruklarına cevap veriyor ancak aynı zamanda da başka sıkıntılara katlanmak uğruna bunlardan kurtulmaya ve üstesinden gelmeye çalışıyor, ve biz tarihçiler bunları az ya da çok doğru olarak tekrar kurgulayabiliyoruz." (p. 267). Bu neredeyse siyasi metafor – bir diktator olarak çevre ve onun asi tebaası olarak insanlar – tarihçiye sosyal yapıları çevresel

'kanunlarla' (hava, akıntılar, topografi), ama aynı zamanda bunların bir bedelle kırılabilir olduğunu da kabullenerek, açıklama görevini veriyor.